

Mapa Bioróżnorodności 2023. Krajowa Sieć Informacji o Bioróżnorodności. Dostęp: 17.09.2023. [<https://baza.biomap.pl/pl/data/record/1035313/default>, <https://baza.biomap.pl/pl/data/record/1035232/default>, <https://baza.biomap.pl/pl/data/record/1035233/default>].

MILKOWSKI M., SIENKIEWICZ P. 2006. Nowe stanowisko *Cicindela arenaria viennensis* Schrank, 1781 na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej i Wyżynie Małopolskiej. Wiad. Entomol. 25, 1: 59-60.

PIOTROWSKI W. 2004. Nowe stanowiska kilku gatunków trzyszczowatych (Cicindelidae, Coleoptera) w Poleskim Parku Narodowym. In: BUCZYŃSKI P., SERAFIN E., PTASZYŃSKA A. (Eds.). Badania ważek, chrząszczy i chrząszczów na obszarach chronionych. II Krajowe Sympozjum Odonatologiczne, XXIX Sympozjum Sekcji Koleopterologicznej PTE, III Seminarium Trichopterologiczne. Urszulin, 21-23.05.2004. Streszczenia referatów, komunikatów i posterów. Olsztyn, 33-34.

WIESNER J. 2020. Checklist of the tiger beetles of the world, 2nd. Edition. Edition winterwork. Borsdorf.

ŻURAWLEW P., MARKIEWICZ E. 2021. Nowe stanowisko *Cicindela arenaria viennensis* (Schrank von Paula, 1781) (Cicindelidae, Coleoptera) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej. Wiad. Entomol. 40, 1: online 2N; 4.

Summary

In 2022-2023, five new sites of *Cylindera (Eugrapha) arenaria viennensis* were detected in the south-western part of the Łódź Voivodeship, near Wieruszów in the characteristic habitats of the species, i.e. on sunny, dry, sandy and sparsely vegetated soils with percolating water, which were located in aggregate pits area in the Grabowska Basin near Teklinów-Podzamcze, UTM: BB98 (photo 1), Chobanin, CB08 (photo 2), Osiek, CB09 (photos 3 and 6) and Bagatelle, CB18 (photo 4), as well as the Wieruszow Highlands near Koziółek, CB07 (photo 5).

Adres autora / Author's address:

Sławomir Pawlak
ul. Konopnickiej 15, 98-400 Wieruszów
e-mail: slawieru@interia.pl

Przemysław Żurawlew

PRZYPADEK ZAWLECZENIA GEKONA DOMOWEGO *HEMIDACTYLUS FRENATUS* (DUMÉRIL & BIBRON, 1836) DO POLSKI

A case of importation of the common house gecko *Hemidactylus frenatus* (Duméril & Bibron, 1836) to Poland

Gekon domowy *Hemidactylus frenatus* (Duméril & Bibron, 1836) jest jaszczurką należącą do rodziny gekonowatych (Gekkonidae), występuje na obszarach tropikalnych i subtropikalnych południowej i zachodniej Azji oraz Oceanii. W wyniku głównie niezamierzonych zawleceń zamieszkuje obecnie również: południowe Stany Zjednoczone, Meksyk, Australię, Amerykę Południową i Środkową, Karaiby, Republikę Południową Afryki, Madagaskar, Azję Południową i Bliski Wschód. Uważa się, że na zasiedlanie nowych obszarów, od połowy XX

wieku, miał wpływ znaczny wzrost handlu poprzez transport morski. Gekon ten dzięki przystosowaniu do swobodnego poruszania się i żerowania na prostych, pionowych i odwróconych powierzchniach, może niezauważenie przemieszczać się podczas transportu w kontenerach i ładunkach (Greer 1989, Case et al. 1994, Newbery i Jones 2007, iNaturalist 2023).

Gatunek prowadzi nocny tryb życia, polując na owady na ścianach domów i innych budynków. Żywi się owadami, najczęściej takimi jak: karaluchy, termyty, pszczoły, osy, motyle, ćmy, muchy, pająki i chrząszcze. Uważany jest za gatunek synantropijny, łatwo przystosowujący się do nowych warunków siedliskowych. Przez to stanowi często zagrożenie dla rodzimych gatunków gekonów na wielu obszarach, szczególnie tam, gdzie notuje się wysoki stopień fragmentaryzacji siedlisk. Wykazuje większą niż inne gatunki, tolerancję na wysoki poziom światła na terenach zurbanizowanych (Case et al. 1994, Gallina-Tessaro et al. 1998, Newbery i Jones 2007, Rödder et al. 2008).

Opisany przypadek wykrycia w Polsce zawleczonego *H. frenatus*:

- Pleszew (koordynaty: 51,889624, 17,778678), woj. wielkopolskie, 24.04.2012, 1 ex. odłowiony w kontenerze z Chin lub Indonezji przez pracowników jednej z pleszewskich firm. Gekon znajdował się w tylnej części opróżnianego kontenera, był skrajnie wygłodzony i następnego dnia po odłowieniu padł (leg. P. Żurawlew, det. Y. Lapwong, fot. 1).

Na terenie Polski regularnie dochodzi do odłowów różnych obcych gatunków gadów, w tym przedstawicieli nadrodziny gekonowatych (Gekkonidae). Zazwyczaj są to zwierzęta, które najprawdopodobniej uciekły hodowcom, np. felsema madagaskarska *Phelsuma madagascariensis* (Gray, 1831), lub mogły zostać zawlezione, jak np. gekon murowy *Tarentola mauritanica*

Fot. 1. Gekon domowy *Hemidactylus frenatus*, Pleszew, kwiecień 2012 (fot. Przemysław Żurawlew).

Photo 1. Common house gecko *Hemidactylus frenatus*, Pleszew, April 2012 (photo by Przemysław Żurawlew).

(Linnaeus, 1758) czy gekon turecki *Hemidactylus turcicus* (Linnaeus, 1758) (Piskorska 2022). Tylko część z tych przypadków trafia do ogólnopolskiej bazy danych (Gatunki obce w Polsce 2023). Wcześniej sporadycznie z Polski podawany był tylko spokrewniony z gekonami eublefar tygrysi *Eublepharis macularius* (Blyt, 1854), traktowany jako nieinwazyjny gatunek obcy (Najbar et al. 2017, Gatunki obce w Polsce 2023). Ponadto jak wskazują badania Szkudlarka (2023), w latach 2007-2023 wśród gadów zaleczonych do Polski dominowali przedstawiciele nadrodziny Gekkota (65% przypadków), z tego głównie różne gatunki z rodzajów *Hemidactylus* i *Tarentola*. Ze względu na wysokie wymagania termiczne wszystkich gatunków gekonów, podobnie jak opisanego w tej notatce przypadku wykrycia gekona domowego, obecnie nie ma realnego ryzyka stworzenia populacji tych gadów w warunkach krajowych. Niemniej tego typu przypadki zdarzają się coraz częściej i mogą wiązać się z ryzykiem zawleczenia patogenów lub pasożytów, dlatego też wymagają szczególnej uwagi.

Podziękowania

Oznaczenie *H. frenatus* potwierdził dr Yingyod Lapwong (Tajlandia), za co autor doniesienia składa serdeczne podziękowania. Dziękuję anonimowemu Recenzentowi za cenne uwagi i uzupełnienia do tekstu.

LITERATURA

- CASE T., BOLGER D., PETREN K. 1994. Invasions and competitive displacement among house geckos in the tropical pacific. *Ecology* 75, 2: 464-477.
- GALLINA-TESSARO P., ORTEGA-RUBIO A., ALVAREZ-CARDENAS S., ARNAUD G. 1998. Colonization of Socorro Island (Mexico), by the tropical house gecko *Hemidactylus frenatus* (Squamata: Gekkonidae). *Review of Tropical Biology*. 47: 237-238.
- Gatunki obce w Polsce 2023. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Dostęp: 26.11.2023. [<https://www.iop.krakow.pl/ias>].
- GREER A. E. 1989. *The Biology and Evolution of Australian Lizards*. Surrey Beatty & Sons, Chipping Norton, New South Wales.
- iNaturalist 2023. Dostęp 26.11.2023. [<https://www.inaturalist.org/taxa/51940-Hemidactylus-frenatus>].
- PISKORSKA D. 2022. Egzotyczne gatunki gadów odławiane w latach 2019-2021 w Polsce. Praca inżynierska wykonana w Katedrze Zoologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Poznań.
- RÖDDER D., SOLÉ M., BÖHME W. 2008. Predicting the potential distributions of two alien invasive Housegeckos (Gekkonidae: *Hemidactylus frenatus*, *Hemidactylus mabouia*). *North-Western Journal of Zoology*. 4, 2: 236-246.
- SZKUDLAREK M. 2023. Płazy i gady przypadkowo zawleczone do Polski – analiza danych z mediów. V Polskie Sympozjum Herpetologiczne, Wrocław 25-26.11.2023. Książka abstraktów, Towarzystwo Herpetologiczne NATRIX. Wrocław, str. 35. Dostęp: 30.11.2023. [https://www.sympozjumherpetologiczne.pl/wp-content/uploads/2023/11/ksi%20C4%85%C5%B4CkaVPSH_online.pdf].
- NAJBAR B., WIECZOREK M., NAJBAR A. 2017. Gady powiatu zielonogórskiego i miasta Zielona Góra. Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra.
- NEWBERY B., JONES D.N. 2007. Presence of Asian House Gecko *Hemidactylus frenatus* across an urban gradient in Brisbane: influence of habitat and potential for impact on native gecko species, pp. 59-65. In: LUNNEY D., EBY P., HUTCHINGS P., BURGIN S. (Eds.). *Pest or Guest: the zoology of overabundance*, Royal Zoological Society of New South Wales, Mosman, New South Wales.

Summary

The paper describes a case of a tropical Common house gecko *Hemidactylus frenatus* being brought to Poland from Asia (China or Indonesia) in a container. The gecko was caught in Pleszew on April 24th, 2012; it was extremely starved and died on the following day.

Adres autora / Author's address:

Przemysław Żurawlew
Projekt Orthoptera Polski
Żbiki 45, 63-304 Czermin
email: grusleon@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8043-7883

Marcin M. Granat

STWIERDZENIE WYSTĘPOWANIA KOLONII ROZRODCZEJ MROZKA POSREBRZANEGO *VESPERTILIO MURINUS* W WARSZAWIE

Confirmation of the presence of *Vespertilio murinus* maternity colony in Warsaw

Mroczak posrebrzany *Vespertilio murinus* jest gatunkiem palearktycznym, którego zasięg obejmuje m.in. całą Polskę (Brabant et al. 2016, Grzywiński et al. 2016). Jego występowanie stwierdzone zostało zarówno w lasach (Starikov et al. 2009), jak i na terenach miejskich (Vlascenko et al. 2023). Migruje on na duże odległości (Hutson 2022). Gatunek ten jest licznie spotykany w Warszawie, aczkolwiek jego obecność była najczęściej związana z interwencjami, podczas których nietoperze były znajdowane w mieszkaniach, domach lub klatkach schodowych. Stwierdzenie rozrodu, a nie tylko obecności, mroczaka posrebrzanego w Warszawie jest nowością.

Dnia 03.07.2023 r. w dzielnicy Mokotów w Warszawie o współrzędnych GPS 52°11'09.0"N 20°59'36.5"E, o godzinie 18.17 znaleziono kolonię rozrodczą *Vespertilio murinus*. Jej poszukiwania były efektem wolontaryjnej pomocy nietoperzom prowadzonej przez autora notatki we współpracy z Polskim Towarzystwem Ochrony Przyrody „Salamandra”. Interwencja polegała na dostarczeniu dwóch osesków mroczaka posrebrzanego, które wypadły z kolonii i zostały odniesione na ziemi przez przypadkowe osoby.

Kryjówka kolonii znajdowała się pod dachem pokrytym papą termozgrzewalną w przybudówce wykonanej z pustaków betonowych oporowych. Wejście dla nietoperzy znajdowało się w szczelinie pomiędzy dachem a ścianą budynku. W celu potwierdzenia obecności kolonii rozrodczej w dniach od 3 do 7 lipca 2023 roku prowadzono obserwacje jej wylotu. 3 lipca odbywało się to od momentu znalezienia kolonii do godziny 23.00, a w dniach od 4 do 7 lipca